

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/196/2022
Identifikačné číslo spisu:	1217208783
Dátum vydania rozhodnutia:	12.07.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1217208783.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Q. F.H.S., narodeného XX. U. XXXX, O., Z. XX, zastúpeného advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária JUDr. Jakub Mandelík, s.r.o., Bratislava, Záhradnícka 4836/51, IČO: 47 234 318, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, IČO: 00 166 073, o zaplatenie 17 600 eur s príslušenstvom, vedenom na bývalom Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 8C/27/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 22. marca 2022 sp. zn. 5Co/37/2021 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 22. marca 2022 sp. zn. 5Co/37/2021 a rozsudok Okresného súdu Bratislava II zo dňa 04. júla 2019 sp. zn. 8C/27/2017 z r u š u j e a v e c v r a c i a Mestskému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. (Od 01. júna 2023) bývalý Okresný súd Bratislava II (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 04. júla 2019 sp. zn. 8C/27/2017 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi ako osobe poškodenej násilným trestným činom jednorazové finančné odškodnenie 17 600 eur s úrokom z omeškania vo výške 5 % p. a. od 19. januára 2017 do zaplatenia podľa zák. č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v znení neskorších predpisov; žalovanej nárok na náhradu trov konania nepriznal. Okresný súd vychádzal zo skutočnosti, že žalobca si ako poškodený v trestnom konaní vedenom proti H. Š. uplatnil nárok na náhradu škody na zdraví (bolestné) vo výške 1 030 eur. Okresný súd Bratislava II v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 4T/52/2015 odkázal poškodeného podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku s nárokom na náhradu škody na civilné konanie. Náhrada škody 25 740 eur zodpovedajúca základnému bodovému ohodnoteniu sťaženia spoločenského uplatnenia, určenému v konzultantskom posudku a odbornom stanovisku psychiatricky Q.. U. O. zo 14. decembra 2015, bola žalobcovi priznaná platobným rozkazom, ktorý sa stal právoplatným 15. marca 2016. Rozhodnutím z 18. januára 2017 Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky jednorazové odškodnenie žalobcovi nepriznalo.

1.1. Podstatnou skutočnosťou bola rozdielna interpretácia ustanovenia § 8 zákona č. 215/2006 Z. z. sporovými stranami. Okresný súd v dôvodoch rozsudku uviedol, že z § 46 ods. 3 Trestného poriadku

vyplýva povinnosť poškodeného uplatniť nárok na náhradu škody riadne a včas, teda najneskôr do skončenia vyšetrovania. Žalobcom tvrdené uplatnenie nároku na sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku vzniku vážnych duševných porúch v príčinnej súvislosti s trestným činom v trestnom konaní nebolo preukázané. Z vyšetrovacieho spisu Okresného riaditeľstva PZ v Bratislave II, odboru kriminálnej polície, 1. oddelenia vyšetrovania ČVS: ORP-1626/1-VYS-B2-2014 okresný súd zistil štyri výstupy týkajúce sa uplatnenia náhrady škody poškodeným žalobcom. V zápisnici o výsluchu poškodeného z 05. októbra 2014 v NsP Ružinov žalobca požiadal o náhradu spôsobenej škody, ktorú vyčíslil dodatočne; toto vyhlásenie je súčasťou poučení zápisnice, v samotnej výpovedi sa k náhrade škody nevrátil. V zápisnici o výsluchu poškodeného zo 04. novembra 2014 je súčasťou úvodnej časti poučení formulácia, že žalobca žiada náhradu spôsobenej škody, ktorá bude vyčíslená v znaleckom posudku. Samotný výsluch sa týkal zranení po útoku nožom a škody na odcudzených a poškodených veciach. Pri odpovedi na otázku o dôvode invalidity žalobca zhoršenie psychického stavu neuviedol, rovnako v zápisnici z 03. decembra 2014. V tom čase bol k dispozícii znalecký posudok V. Q. X. J., D., ktorý ohodnotil bolestné sumou 1 030 eur a popri tomto plnení a škode na veciach požiadal žalobca o náhradu škody z titulu nemajetkovej psychickej ujmy vo výške 1 000 eur, všetko ako podmienky prípadného zmieru, ktorý v ďalšom výsluchu 12. januára 2015 odvolal spolu s odvolaním súhlasu s podmieneným zastavením trestného stíhania a dohody o vine a treste vzhľadom na nové skutočnosti, spojené s liečbou hybnosti prostredníka ľavej ruky. Ak trestný súd odkázal žalobcu s jeho nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie, registroval nároky poškodeného. Vylúčené ale je, aby tento výrok subsumoval sťaženie spoločenského uplatnenia, keďže takýto nárok nie je možné identifikovať zo žiadneho z vyjadrení poškodeného, a to aj s prihliadnutím na jeho prípadné nedostatky v právnom vedomí či zdravotnom stave. Súčasťou poučení pri výsluchu poškodeného boli nielen ustanovenia o právach poškodeného a podmienkach odškodnenia, ktoré s vysokou mierou pravdepodobnosti na laika pôsobia skôr odstrašujúco, ale aj kontakt na funkčné OZ Pomoc obetiam násilia. Zároveň je žalobca klientom DSS s reálnym predpokladom poskytnutia funkčnej asistenčnej starostlivosti. V civilnom aj v konaní pred ministerstvom už bol žalobca kvalifikovane zastúpený. Z uvedeného mal okresný súd za to, že voči žalobcovi ako obeti násilného trestného činu nedošlo k bazálnej nespravodlivosti alebo odopretiu jeho práv, ktoré by ho zbavovali možnosti účinnej nápravy formou odškodnenia. Pokiaľ teda nie je splnená podmienka, že trestný súd odkázal poškodeného s jeho nárokom na civilný súd a nárok na náhradu škody v časti sťaženia spoločenského uplatnenia (ďalej aj „SSU“) nebol predmetom adhézneho konania, právoplatnosťou trestného rozkazu dňa 16. apríla 2015 začala plynúť šesťmesačná lehota (§ 8 ods. 2 označeného zákona), ktorá márne uplynula 16. októbra 2015 a ministerstvo nemalo na žiadosť žalobcu prihliadať. Súd prvej inštancie konštatoval, že ustálenie výšky škody na zdraví, prejavenej sťažiením spoločenského uplatnenia, je v konfrontácii s akoukoľvek formou skráteného trestného konania problematické, nevylučuje však prístup k odškodneniu štátom. Pokiaľ nárok v trestnom konaní poškodený vznesie a predbežnú výšku oprie o listinný dôkaz, napríklad vo forme, aký si žalobca zabezpečil, rovnako v čase, kedy jeho zdravotný stav nebol stabilizovaný, potom by platilo, že ak trestný súd odkáže s týmto nárokom poškodeného na civilné konanie, nebol by civilný súd odhadom výšky škody z adhézneho konania viazaný a zostala by zachovaná možnosť odškodnenia žalobcu podľa zákona o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi po právoplatnom skončení civilného sporu. O takýto prípad v predmetnej veci, vzhľadom na vyššie uvedené, však nešlo. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) zohľadniac skutočnosť, že v konaní úspešnej žalovanej žiadne trovy konania nevznikli.

2. Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací (ďalej tiež „odvolací súd“) rozsudkom z 22. marca 2022 sp. zn. 5Co/37/2021 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Vychádzajúc z § 4 ods. 1, 2 a § 8 ods. 2 - 4 zák. č. 215/2006 Z. z. odvolací súd zdôraznil, že lehota na podanie žiadosti poškodeného o odškodnenie je zásadne 6-mesačná a plynie odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku alebo trestného rozkazu. Len v prípade, ak súd v trestnom konaní poškodeného s jeho nárokom odkázal na civilný proces alebo na konanie pred iným orgánom, treba žiadosť podať do šiestich mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa rozhodlo o nároku poškodeného v civilnom procese alebo v konaní pred iným orgánom, a to v rozsahu nároku, s ktorým bol poškodený odkázaný na civilný proces alebo konanie pred iným orgánom. V súdnej veci žalobca utrpel v dôsledku trestného činu škodu na zdraví 05. októbra 2014.

Páchateľ bol uznaný vinným trestným rozkazom Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 4T/52/2015, ktorý nadobudol právoplatnosť 16. apríla 2015. Poškodený žalobca bol podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku odkázaný na civilné konanie s nárokom na náhradu škody len v rozsahu dovtedy uplatnenom - teda pokiaľ išlo o škodu na zdraví, v rozsahu uplatneného bolestného. Návrhom na vydanie platobného rozkazu z 02. februára 2016 žalobca uplatnil nárok na náhradu škody na zdraví z titulu SSU (skôr neuplatnený), určený v konzultantskom posudku a odbornom stanovisku psychiatricky Q.. U. O. zo 14. decembra 2015, platobný rozkaz okresného súdu sp. zn. 16C/18/2016, ktorým bolo návrhu vyhovené, sa stal právoplatným 15. marca 2016. Žalobca podal dňa 22. júla 2016 žiadosť priamo poškodenej osoby o odškodnenie podľa zák. č. 215/2006 Z. z., ktorou si uplatnil nárok priznaný platobným rozkazom v civilnom konaní (SSU). Rozhodnutím z 18. januára 2017 ministerstvo rozhodlo o nepriznaní odškodnenia z dôvodu, že nárok žiadateľom nebol uplatnený včas v zmysle § 8 zák. č. 215/2006 Z. z., keď lehota na uplatnenie nároku uplynula 16. októbra 2015. Odvolací súd uviedol, že poškodenie zdravia žalobcu v časti SSU bolo možné hodnotiť od 05. októbra 2015, teda rok od spáchania násilného trestného činu. Zákon č. 215/2006 Z. z. žalobcovi nebránil v uplatnení jeho nároku na finančné odškodnenie SSU, a to aj s ohľadom na zákonnú jednoročnú lehotu, v zmysle ktorej možno ustáliť a hodnotiť SSU. Žalobca ako poškodený mohol, ako uviedol súd prvej inštancie, uplatniť nárok v trestnom konaní čo do základu resp. s uvedením jeho predbežnej výšky s tým, že skutočnú výšku oprie o listinný dôkaz zabezpečený neskôr v čase, kedy jeho zdravotný stav bude stabilizovaný. V takom prípade, ak by trestný súd odkázal s týmto nárokom poškodeného na civilné konanie, napríklad práve z dôvodu potreby vykonania dokazovania o výške škody po dlhšom časovom úseku, nebol by civilný súd odhadom výšky škody z adhézneho konania viazaný, a zároveň by zostala zachovaná možnosť odškodnenia žalobcu podľa zák. č. 215/2006 Z. z. po právoplatnom skončení civilného sporu. Žalobcovi tiež nič nebránilo uplatniť nárok v zákonom stanovenej lehote do 16. októbra 2015 v rozsahu základu nároku na ministerstve, ktoré by sa takto uplatneným nárokom muselo riadne zaoberať a žiadateľovi odškodnenie priznať, ak by predložil doklad o ujme na zdraví, ktorá mu vznikla v dôsledku násilného trestného činu. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní úspešnej žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nemohol priznať z dôvodu, že žalovanej žiadne trovy odvolacieho konania nevznikli.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku zdôrazniac, že nárok na náhradu škody z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia si v trestnom konaní objektívne nemohol uplatniť pre nemožnosť určenia výšky nároku (SSU je možné stanoviť až po ustálení zdravotného stavu poškodeného, spravidla po uplynutí jedného roka po poškodení zdravia v zmysle § 8 ods. 4 zák. č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia). Až po právoplatnosti (15. marca 2016) platobného rozkazu vydaného okresným súdom začala plynúť 6-mesačná lehota na podanie žiadosti o jednorazové finančné odškodnenie podľa § 8 ods. 3 zák. č. 215/2006 Z. z. Ako právne otázky, od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené, žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) vymedzil otázky: 1/ Je akceptovateľné, pokiaľ všeobecné súdy výkladom určia procesný postup, ktorý nie je z ustanovení zákona č. 215/2006 Z. z. zrejmy a ktorý znevýhodňuje obeť trestných činov? 2/ Môže obeť trestného činu znášať negatívne následky v súvislosti s ustanoveniami zákona č. 215/2006 Z. z., pokiaľ si v trestnom konaní (prípravné konanie) alebo na Ministerstve spravodlivosti SR (do 6-mesiacov od právoplatnosti odsudzujúceho rozhodnutia) neuplatnila nárok, ktorý ešte nevznikol a vznikne až v budúcnosti? 3/ Pokiaľ si poškodený uplatnil nárok na náhradu škody na zdraví v trestnom konaní v časti (bolesť), ktorý už vznikol, a bol so svojím nárokom odkázaný na civilný súd, začína lehota pre zvyšný nárok (SSU) v zmysle ustanovení zákona č. 215/2006 Z. z. plynúť od právoplatnosti rozhodnutia trestného súdu (§ 8 ods. 2 zákona č. 215/2006 Z. z.) alebo od právoplatnosti rozhodnutia civilného súdu o tomto nároku (§ 8 ods. 2 zákona č. 215/2006 Z. z.)? Dovolateľ navrhol posúdenie jeho dovolania aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, nakoľko uvedené právne otázky síce dovolací súd neriešil, ale opakovane ich riešil Krajský súd v Košiciach napr. v rozhodnutiach sp. zn. 9Co/263/2017 alebo sp. zn. 9Co/211/2017.

4. Žalovaná sa k dovolaniu nevyjadřila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej tiež „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Musí ísť o hmotnoprávnu alebo procesnoprávnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, by dovolateľ mal a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť potrebu, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil a c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

7. Dovolateľ v dovolaní konkretizoval tri právne otázky, ktoré mali byť riešené odvolacím súdom a od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Vo vzťahu k prvým dvom otázkam (3. bod tohto rozsudku) dovolací súd uvádza, že uvedené kritérium prípustnosti dovolania nespĺňajú, pretože ich súdy nižších inštancií ani neriešili (navyše otázka č. 1/ nie je otázkou právnou).

8. Predmetom dovolacieho prieskumu zostalo posúdenie, či odvolací súd postupoval správne pri zodpovedaní dovolateľom nastolenej tretej otázky. Jej podstata spočíva v určení počiatku plynutia doby, počas ktorej si poškodený môže podať písomnú žiadosť o vyplatenie jednorazového odškodnenia škody na zdraví v podobe sťaženia spoločenského uplatnenia ako osoba, ktorej bola v dôsledku úmyselného násilného trestného činu spôsobená ujma na zdraví. Vzhľadom na skutkové okolnosti prípadu ide o výklad ustanovenia § 8 ods. 3 zák. č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v znení účinnom do 30. júna 2016.

9. Podľa § 4 ods. 1 zák. č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v znení účinnom do 30. júna 2016 (ďalej tiež „zák. č. 215/2006 Z. z.“) poškodený môže požiadať o odškodnenie, ak v trestnom konaní nadobudol právoplatnosť rozsudok alebo trestný rozkaz, ktorým sa páchatel uznáva vinným zo spáchania trestného činu, ktorým bola poškodenému spôsobená ujma na zdraví, alebo rozsudok, ktorým bol obžalovaný spod obžaloby oslobodený, pretože nie je trestne zodpovedný pre nepričetnosť a ujma na zdraví nebola poškodenému plne uhradená inak.

Podľa § 5 ods. 1 prvej vety zák. č. 215/2006 Z. z. na výpočet odškodnenia, ak ide o ujmu na zdraví, sa primerane použijú ustanovenia osobitného predpisu upravujúceho poskytovanie náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia; náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia nemožno zvýšiť.

Podľa § 8 ods. 1 zák. č. 215/2006 Z. z. o poskytnutí odškodnenia rozhoduje a odškodnenie vypláca na základe písomnej žiadosti poškodeného rozhodovací orgán, ktorým je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“).

Podľa § 8 ods. 2 zák. č. 215/2006 Z. z. žiadosť treba podať orgánu podľa odseku 1 do šiestich mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku alebo trestného rozkazu uvedeného v § 4 ods. 1, alebo iného rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu, ktorý v prípadoch uvedených v § 4 ods. 2 vo veci naposledy konal. Na žiadosti podané po tejto lehote sa nebude prihliadať.

Podľa § 8 ods. 3 zák. č. 215/2006 Z. z. ak súd v trestnom konaní poškodeného s jeho nárokom odkázal na občianske súdne konanie alebo konanie pred iným orgánom, žiadosť treba podať do šiestich mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa rozhodlo o nároku poškodeného v občianskom súdnom konaní alebo konaní pred iným orgánom. Na žiadosti podané po tejto lehote sa nebude prihliadať.

10. Žalobca ako obeť trestnej činnosti tvrdil, že utrpel škodu na zdraví v podobe sťaženia spoločenského uplatnenia; jej vznik preukazoval už v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 16C/18/2016 konzultantským posudkom a odborným stanoviskom psychiatricky Q.. U. O. zo 14. decembra 2015.

10.1. Úprava náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia je zakotvená v zákone č.

437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 437/2004 Z. z.“), ktorý v § 2 ods. 2 definuje sťaženie spoločenského uplatnenia ako stav v súvislosti s poškodením na zdraví, ktoré má preukázateľne nepriaznivé následky pre životné úkony poškodeného, na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo na plnenie jeho spoločenských úloh (ďalej len „následok“). Podmienkou uplatnenia náhrady u jej poskytovateľa je vypracovanie lekárskeho posudku s bodovým ohodnotením sťaženia spoločenského uplatnenia (§ 4 ods. 2 uvedeného zákona). Lekársky posudok sa vydáva písomne po ustálení zdravotného stavu poškodeného. Či a aké zmeny v zdravotnom stave nastali je možné zistiť, ak je možné považovať zdravotný stav poškodeného za ustálený, teda v dobe, kedy je možné vykonať jeho posúdenie. Sťaženie spoločenského uplatnenia teda vzniká až v tejto dobe (rozsudok najvyššieho súdu z 03. októbra 2011 sp. zn. 6Cdo/146/2011).

11. Žalobca bol ako poškodený právoplatným trestným rozkazom Okresného súdu Bratislava II zo dňa 01. apríla 2015 sp. zn. 4T/52/2015 odkázaný so svojím nárokom na náhradu škody uplatnenom v trestnom konaní (z titulu bolestného 1 030 eur a z titulu náhrady nemajetkovej ujmy 1 000 eur) na občianskoprávne konanie. Odvolací súd v posudzovanom spore vychádzal z premisy, že žalobca ako osoba poškodená násilným trestným činom síce mal problematické postavenie pri ustálení výšky SSU v trestnom konaní, ale nebol vylúčený jeho prístup k odškodneniu štátom. Žalobca si mal podľa odvolacieho súdu, ktorý sa stotožnil so súdom prvej inštancie, uplatniť nárok na náhradu škody v trestnom konaní z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia „aspoň čo do základu resp. s uvedením predbežnej výšky nároku s tým, že jeho skutočnú výšku oprie o listinný dôkaz zabezpečený neskôr v čase, kedy jeho zdravotný stav by už bol stabilizovaný....Žalobcovi tiež nič nebránilo uplatniť nárok bez ďalšieho v zákonom stanovenej lehote do 16. októbra 2015 na ministerstve v rozsahu základu nároku...“. V zmysle týchto záverov si žalobca mohol v adhéznom konaní uplatniť nárok na náhradu škody z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia v čase, keď nemal vedomosť o tom, či vôbec takéto poškodenie zdravia utrpel, teda formálne tak, aby bol s týmto nárokom následne odkázaný na občianskoprávne konanie.

12. Systém odškodňovania osôb poškodených násilnými trestnými činmi upravený zákonom č. 215/2006 Z. z. (ktorý nahradil právnu úpravu dovtedajšieho zákona č. 255/1998 Z. z. v znení zákona č. 422/2002 Z. z.) zaviedol právny nárok poškodeného na odškodnenie. Zároveň došlo k transpozícii Smernice Rady 2004/80/ES z 29. apríla 2004 o náhradách obetiam trestnej činnosti (ďalej len „smernica“) do právneho poriadku Slovenskej republiky s cieľom zlepšiť prístup k možnosti získať odškodnenie za ujmu spôsobenú úmyselným násilným trestným činom. Zmyslom tejto právnej úpravy je poskytnúť obetiam trestných činov spravodlivé a primerané odškodnenie za utrpené škody.

13. Súdny dvor Európskej únie v rozsudku zo 16. júla 2020 vo veci C-129/19, Presidenza del Consiglio dei Ministri (ECLI:EU:C:2020:566) konštatoval, že „Odškodnenie obetí trestných činov nesmie byť čisto symbolické alebo zjavne nedostatočné vzhľadom na závažnosť následkov, ktoré má spáchaný trestný čin vo vzťahu k týmto obetiam, pretože odškodnenie má predstavovať príspevok k náhrade majetkovej a nemajetkovej ujmy, ktorú tieto obete utrpeli a tento príspevok možno považovať za „spravodlivý a primeraný“ len vtedy, ak primerane kompenzuje utrpenie, ktorému boli obete vystavené.

14. Integrálnou súčasťou aplikácie práva je jeho výklad. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 23. mája 2013 sp. zn. IV. ÚS 71/2013 uviedol, že „K výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona. V náleze z 05. mája 2021 ústavný súd konštatoval, že „spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení. Preto v prípade znenia ustanovenia právneho predpisu umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad e ratione legis (argumentácia zmyslom, rozumom, účelom) pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom“.

15. Potreba výkladu práva v niektorých prípadoch presahuje rozsah textu prameňov práva. Dovolací súd si uvedomuje, že súdy nie sú nositeľmi zákonodarnej moci a nemôžu prijímať všeobecne záväzné právne predpisy. To ale neznamená, že nemôžu právo dotvárať, hlavne v prípade, ak je zákonná úprava nedostatočná alebo keď sa v nej vyskytuje medzera. Osobitne posudzovanie otázok odškodnenia obetí násilných trestných činov je mimoriadne citlivé a v súdnych sporoch je potrebné pristupovať k riešeniu veci tak, aby nedošlo k ďalšej krivde. Zákonodarca v prípade ustanovenia § 8 ods. 3 zák. č. 215/2006 Z. z. nepamätal na skutočnosť, že poškodenie zdravia obete trestného činu prejavujúce sa sťažením jej spoločenského uplatnenia môže byť zistené a ustálené neskôr ako je ukončené trestné konanie, ktorého súčasťou je aj konanie adhézne, a teda poškodený s touto časťou nároku na náhradu škody nebol (lebo nemohol) odkázaný na civilný proces alebo konanie pred iným orgánom.

16. Dovolací súd uzatvára, že dovolateľom nastolenú dovoláciu otázku spĺňajúcu kritériá prípustnosti dovolania súdy nižších inštancií neposúdili správne. Znamená to, že dovolanie žalobcu je podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP prípustné aj dôvodné. Dovolací súd potom zrušil rozsudok odvolacieho súdu aj rozsudok súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 1, 2 CSP) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

17. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

18. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.